

בחנוכה היה כלל ישראל במצב של יאוש גמור, שהיו נתונים בידי ממלכה כה אדירה וכנגדה התייצבו קומץ כה קטן של לוחמים להלחם עמיהם. לא היתה זו מלחמת התאבדות ח"ו, אלא שהיו סמוכים ובטוחים בהקב"ה שאי אפשר בשום פנים שלא יתן בידם את הנצחון, ובזכות אי ההשלמה שלהם עשה הקב"ה את הנס. וכמ"כ בפורים שכלל ישראל כולו היה במצב של יאוש, ורק מרדכי היה סמוך ובטוח שרוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ויזעק זעקה גדולה ומרה שהיתה זעקה מלאת תקוה שסוף הנס לבא, וזעקה זו המשיכה את הנס. וכך את כל הנסים והנפלאות שארעו לישראל המשיכו ע"י אי ההשלמה, שזהו כחם הנצחי של כלל ישראל מה שאינם משלימים עם שפל המצב. וכל אורו של משיח תלוי באי ההשלמה של כלל ישראל, שבהירות האמונה שיש לישראל בכל יום בביאת המשיח היא הקוסטא דחיותא להצמיח אורו של משיח.

בכל יום שיבא, מכח זה שואבים הם חיזוק להתקיים במצבים הגרועים ביותר בגלות, וזהו ג"כ הקוסטא דחיותא להמשיך אורו של משיח, שהתקוה ואי ההשלמה של כלל ישראל בגלות הם האתחלתא דגאולה. וכמ"כ גם אצל כל יחיד, אף כאשר נופל ח"ו, הרי אם אינו משלים עם זה, זהו הכח המחזירו לשוב למקומו. כמו שאמר מרן הר"ן מלכוביץ זי"ע להרה"ק ר' יואל צ'פלאר זצ"ל, שיהודי כאשר הוא נופל ממדרגותיו הריהו מחויב להאמין כי הקב"ה יחזיר אותו למעמדו, ואם מאמין הקב"ה מחזירו למעמדו. וסיים בלה"ק בצעקה ג"פ: "אבער אז ער גלייבט, אבער אז ער גלייבט, אבער אז ער גלייבט", וזהו סוד הגאולה של הכלל והפרט.

וזהו גם ענין שני המועדים מתקנת חז"ל, חנוכה ופורים, שהם על שם ב' הנסים הגדולים שעשה הקב"ה עם ישראל, ותקנום חז"ל לדורות להאיר את אורך הגלות, הרי ב' נסים אלו היו מכח אי השלמה.

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח

היה איש מצליח, כי ה' אתו וע"כ כל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו. וכמו שמביא היסה"ע (ת"ב פ"ג יב) בשם המורה נבוכים, שמי שדבוק בהשי"ת אין שורים עליו דינים, וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו, כי הוא עם ה' וה' עמו. ורק כאשר מפסיק מדבקותו בה' או מסיר הקב"ה השגחתו ממנו ואין ה' אתו, שבהסב מחשבתו מהשם אשר הוא אז נבדל מהשם, השם נבדל ממנו, והוא אז מזומן לכל רע שאפשר שימצאהו. וכותב עוד שהחכמים והחסידים היו נוהרים לקיים שוית' ה' לנגדי תמיד, שנזהרו לא להסיח דעתם ולא להפסיק אף פעם מדבקות בהשי"ת. וכל המקרים הרעים שארעו לחכמים ולנביאים היו רק בעת שהפסיקו הדבקות בה'. ומכאן היתה מדרגתו של יוסף והמדרגה של קדושה וטהרה שלו, מתוך שהיה תמיד דבוק בהשי"ת, ולכך כל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו. וכמ"כ הדבקות בה' תלויה במדת הקדושה, דכיון שיוסף התנהג תמיד

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח וירא אדוניו כי ה' אתו וכל אשר הוא עשה ה' מצליח בידו. וברש"י, כי ה' אתו, שם שמים שגור בפיו. והרמב"ן הביא המדרש (רבה פו, ד) שהיה מלחש ונכנס מלחש ויוצא, שהיה חוזר תמיד שוית' ה' לנגדי תמיד, אמר לו אדוניו מזוג רותחין והנה רותחין, מזוג פושרין והנה פושרין, וחשב אדוניו כי מעשה כשפים הוא זה. אמר לו, תבן אתה מכניס לעפריים, כשפים אתה מכניס למצרים, הרי מצרים היא מקור הכשפים, עד שראה שכינה עומדת על גביו, הה"ד וירא אדוניו כי ה' אתו. ומפרש הרמב"ן שלכבוד הצדיק הראו לו את השכינה, אם במראה שנראית לו בחלום או בהקיץ בעמוד ענן וכיו"ב, ונוכח לראות כי הצלחתו הגדולה היא בעבור כי ה' אתו שהשכינה עומדת על גביו.

והיינו דזו היתה מדרגתו של יוסף, שהיה תמיד דבוק בה' ולעולם לא הסיח דעתו מהשי"ת, ולכן

עליו רחמים וחסדים. וזו היתה אצל חסידים גודל הפלגת ענין ההתקשרות לרב ולחברותא לציבור יראי ה', כי אפילו כאשר יהודי מפסיק מדבקותו בה' הרי אם הוא דבוק לרבים הדבקות נמשכת מכת זה שבציבור ודאי ישנם כאלו הדבוקים בה', ועי"ז מתבקשים רחמים על כל הציבור ונמתקים כל הדינים אפי' שאין מבקשים ממש.

וכן הוא במיוחד בש"ק, כמו שפירשו רבוה"ק מאחז"ל כנסת ישראל יהיה בן זוגך, היינו זה שיהודים מתכנסים ודבוקים יחד זהו הבן זוג של שבת. והענין בזה לפי שעיצומה של שבת היא הדבקות בה', כמד"כ ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, שיהודי יהיה דבוק בהשי"ת, וכאשר יהודי מפסיק מדבקותו בה' בש"ק הריהו כעושה חלל בשבת, כדאיתא בספה"ק עה"פ מחלליה מות יומת דהיינו שעושה חלל בש"ק. ע"כ העצה היחידה לזה היא כנסת ישראל, שיהיה דבוק לציבור יהודים שביניהם ודאי יש תמיד כאלו שהם דבוקים בהשי"ת, ועי"ז הוא ג"כ דבוק תמיד בהשי"ת. ומרן אדמו"ר בב"א זי"ע כתב במכתב שבכדי לשבת עם יהודים יחד בליל ש"ק צריך מסירות נפש. והיינו לפי שעיקר השבת הוא שיהודי יהיה דבוק בה', ולזה הרי קשה מאד להגיע, אלא רק עי"ז שהוא דבוק לציבור של יהודים שעי"ז הוא ממשיך על עצמו בחי' דבקות בה'.

בקדושה ושהרה בכל הענינים הגשמיים וכל הצרכים הגופניים ולא הסיח דעתו אף פעם מהשי"ת ממילא היה דבוק תמיד בהשי"ת, משא"כ מי שאינו מתנהג בקדושה בענינים הגשמיים והוא מפסיק בהם ומסיח דעתו מדבקותו בה', אינו דבוק בהשי"ת, כי עי" ענינים אלו נעשית מחיצה של ברזל המפסקת בין יהודי להשי"ת ואינו יכול להיות דבוק בהשי"ת. וכמאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע עה"פ הנה ערשו ערש ברזל, הפגמים של ערשו עושים מחיצה של ברזל בין יהודי להשי"ת והם בבחי' נרגן מפריד אלוף.

אמנם מדרגה זו גבוהה מאד ורחוק יהודי להגיע לכך שיהיה תמיד דבוק בהשי"ת ואף פעם לא יסיח דעתו. אך יש בזה מדרגה יותר קטנה הקרובה לקיימה לכל אחד, והוא כמש"כ הרה"ק מקאליסק זי"ע על מאחז"ל (חולין עת). יודיע צערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים, שהיה צ"ל רבים יבקשו עליו רחמים. אלא ענין יודיע צערו לרבים הוא, שכאשר יהודי דבוק לחברותא של יראי ה' הר"ז גופא ממשיך עליו רחמים, כי צערו הוא מחמת שמדת הדין שורה עליו כיון שהפסיק מדבקותו בה', אך כאשר הוא דבוק לרבים הרי בין הרבים ישנו תמיד אחד שהוא דבוק בה', ועי"ז נמתקים כל הדינים מהציבור הדבוקים זב"ז. ולכן אמרו רבים מבקשים עליו רחמים, שכאשר הוא דבוק לרבים או הרחמים מתבקשים עליו מאליהם, שמכת הציבור נמשכים

גודל הנסיון של יוסף

א.

אברהם אבינו, נסיון אור כשדים ונסיון העקדה. עוד איתא שם, הים ראה וינס, בזכות עצמותו של יוסף נקרע הים לישראל, הה"ד הים ראה וינס, בזכות וינס ויצא החוצה. והיינו שזכות משה וששים רבוא בני ישראל שעמדו על הים לא עמדה להם לקרוע את הים, ורק בזכות ארונו של יוסף נקרע הים. ומשמע ממאמרי חז"ל אלו שהנסיון של יוסף היה

במדרש (רבה פו, ד), ויהי אחר הדברים וגו', ד"א אמר אבא נתנסה זקיני נתנסה ואני איני מתנסה, אמר לו הקב"ה חייך שאני מנסה אותך יותר מהם. משמע מזה שהנסיון של יוסף היה יותר גדול וקשה מנסיונות אבותיו, ובכלל זה הנסיונות הגדולים של